

Математическа гимназия „К. Величков“ Пазарджик

Пробен изпит по български език и литература

19. 04. 2015г.

Уважаеми ученици,

Тестът съдържа 25 задачи по български език и литература. Задачите са 2 вида: със структуриран отговор с 4 възможности за отговор, от които само един е верният, и с кратък свободен отговор.

Отговорите отбелязвайте със син цвят на химикалката в листа за отговори, като зачертавате със знака X буквата на избора от вас отговор.

За задачите със свободен отговор в листа за отговори е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Време за изработване на теста - 60 минути

Пожелаваме Ви успешна работа!

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачите от 1 до 4 включително.

„Опознай България-100 национални туристически обекта“ е българско национално туристическо движение, създадено през 1966 г. Целта на движението е да насърчи туристите да се запознаят с някои от най-значимите туристически обекти в България. Това са културни, исторически, географски, археологически, архитектурни паметници със световно, национално и регионално значение.

Посещението и запознаването с обектите се удостоверява с поставянето на специален печат на съответния обект на определено за това място в туристически книжки, които се издават от Българския туристически съюз. Отличията на движението са бронзова, сребърна и златна значка, които се връчват от Националния организационен комитет (НОК) към БТС за посетени съответно 25, 50 и 100 обекта.

Във всяка област на България има различен брой обекти, включени в движението. Най-много са забележителностите в Софийския регион – 15 в София-град и 13 в София-област. Следват Благоевградска област с 16 обекта, Пловдивска област с 15 обекта и Смолянска област с 12.

Местата за посещение в София град са предимно музеи, а от София-област в списъка на 100-те национални туристически обекта влизат исторически музеи и местности, архитектурни резервати, манастири, както и най-високият планински връх в България. Те създават представа за ценното културно-историческо и природно наследство по българските земи от дълбока древност до наши дни.

Обекти в Софийска област, включени в движението

№ в списъка на 100-те обекта	Място	Обект
63	Етрополе	Исторически музей Часовникова кула Етрополски манастир
76	Копривщица	Архитектурно-исторически резерват
77	Клисура	Исторически музей
78	Осеновлаг	Манастир „Седемте престола“
79	Самоков	Исторически музей Самоковски манастир
79a	Белчин	Музееен комплекс „Цари Мали град“
80	Рила	Врх Мусала
82	Скравена	Паметник костница на Ботевите четници
82a	Ботевград	Часовникова кула Исторически музей

1.Посочете вярното твърдение, като имате предвид информацията от текста и от таблицата.

А/ Таблицата онагледява дадените в текста факти за Българския туристически съюз.

Б /И в текста, и в таблицата са представени включените обекти от София-област

В/Информацията в таблицата е в пряка връзка с четвъртия абзац от текста

Г/ И в текста, и в таблицата е дадено името на най-високия връх в България

2.Кое твърдение е вярно според таблицата?

А/ Паметникът костница на Ботевите четници се намира в Ботевград.

Б/ В два от градовете от София-област има по два обекта за посещение.

В/ Три от номерата в списъка имат допълнителна номерация с буква „а“.

Г/Сред обектите има четири исторически музея и три часовникови кули.

3.Кое твърдение е вярно според текста?

А/ Движението „Опознай България - 100-те национални обекта“ е създадено през 1996 г.

Б/Отличията на движението се връчват от Националния организационен съвет към БТС.

В/ В Пловдивска и Смолянска област има еднакъв брой обекти, включени в движението.

Г/ Бронзова, сребърна и златна значка се връчват за посетени 25, 50 и 100 обекта.

4.Кое твърдение НЕ е вярно, като имате предвид информацията от таблицата?

А/ Номерацията в първата колона не е съставена от поредни числа.

Б/ Два от манастирите са назовани на градовете, в които се намират.

В/Обектите в Етрополе са музей, манастир и резерват.

Г/ Сред изброените забележителности има само един географски обект.

5. Кое изречение е сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение?

А/ Връх Мусала е включен в обектите, защото е най-високият връх на Балканите.

Б/ Етрополският манастир е основан по времето, когато е живял Св.Иван Рилски.

В/ Цари Мали град е място, където са запазени останки още от римска епоха.

Г/ Копривщица е известна като град, в който е обявено Априлското въстание.

6. Какъв е видът на сложното изречение?

Кой беше човекът с раницата, не разбрах.

А/ сложно съставно с подчинено определително

Б/ сложно съставно с подчинено подложно

В/ сложно съставно с подчинено обстоятелствено

Г/ сложно съставно с подчинено допълнително

7. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

А/ От малките вили се разнасяха ту задружни песни, бързи и жизнерадостни, като хоро, ту самотни гласове.

Б/ Макар, че беше още рано, улиците бяха вече пусти и навсякъде беше необичайно тихо.

В/ Публиката реагира бурно с аплодисменти, чак когато на сцената се появи известният артист.

Г/ На този ден осъзнахме колко сме силни със своята древна и богата култура.

8. Кой от глаголите в изречението е от свършен вид?

Щом ти харесва/А/ това момиче, щом толкова мислиш/Б/ за нея, защо не ѝ се обадиш/В/ ами въздишаш/Г/ тъжно цял ден.

9. В кое изречение глаголите са в изявително наклонение?

А/ Когато те повикам, бих искал да идваш веднага.

Б/ Още не бил усетил суровия живот на хъшовете и само се възхищавал на патриотизма им.

В/ Влез в стаята, затвори вратата и докато не решиш какво да правиш, не излизай.

Г/ Още не мога да разбера как се стигна до това положение.

10. В кой ред фразеологичното словосъчетание е антоним на останалите три?

А/ млад и зелен   Б/ врял и кипял

В/ дялан камък   Г/ гърмян заек

11. Коя е най-подходящата дума, с която може да се допълни изречението?

Любовта към родината.....сили на опълченците да устоят в неравната битка.

А/ въодушевява   Б/вдъхновява

В/вдъхва   Г/внушава

12. В кой от редовете има пунктуационна грешка при цитирането?

А/ Руският генерал призовава защитниците: „.....венчайте България с лаврови венци!“

Б/ В контраст с вражеските „викове сърдити“ прозвучава бодрото „ура!“ на бойците.

В/ „О, геройски час!“-възкликва с възхищение и преклонение лирическият говорител.

Г/ Метафората: „железни гърди“ внушава мисълта за твърдостта на храбрите бранители на върха.

13.Кое от следните твърдения НЕ е вярно и за двете творби – „Българският език“ и „Опълченците на Шипка“?

А/И двете са от един и същи жанр.

Б/ И двете са създадени от един автор.

В/ И двете имат лирически увод.

Г/ И двете имат за цел да възпеят родното и да го защитят от хули, нападки и клевети.

14.Коя е основната тема в творбата „На прощаване в 1868 г.“?

А/ трагичната съдба на емигрантите далеч от тяхното отечество

Б/ достойният избор на патриота да поеме по пътя на борбата

В/ неутешимата мъка на майката и либето след гибелта на героя

Г/бурната всенародна радост от извоюваното освобождение

15. Кое твърдение, свързано с повестта „Немили-недраги“, НЕ е вярно?

А/ Македонски загива при Гредетин.

Б/ За да оцелеят, хъшовете понякога крадат и мамят.

В/ В първа глава на повестта има описание на пейзажа и обстановката.

Г/ В първа глава на повестта има портретни характеристики на някои от героите.

16. Кой момент , разкриващ добротата и човечността на баба Илийца , определяме като най-затрогващ и кулминационен в разказа?

А/ „Дай да минем, аго! Пусни ме! Бог да ти даде здраве, на тебе и на децата!“

Б/ „Света Богородичке, помогни ми само да стигна до манастира, божицко, закрили го, българин е, тръгнало е за християнска вяра курбан да става.“

В/ „ Като мръкне, ще те намеря-на, тука пак-и ще те скрия у дома.“

Г/ „Но разплаканият глас на бабата му извика: „Момче, крий се хубаво днес. Довечера-пак тука, та да те намеря...“

17.Защо пътешественикът в „До Чикаго и назад“ възкликва пред Ниагарския водопад: „Който може, нека опише тази картина, който може, нека я фотографира, нека я нарисува!....Аз не мога.“ ?

А/ Защото не умее да изразява с думи преживяното.

Б/ Защото изпитва преклонение пред могъществото и красотата на природата.

В/ Защото бърза да се върне обратно.

Г/ Защото не е впечатлен особено.

18.Стихотворението „Заточеници“ НЕ разглежда проблема за:

А/ вечната раздяла на лирическите герои с родината

Б/носталгията на изгнаниците по безвъзвратно изгубеното отечество.

В/ вярата на героите, че пак ще настъпи часът на борбата за свобода

Г/ всеотдайността и жертвеността на героите за свободата на родината.

19. Попълнете таблицата, като във втората колона напишете съответните глаголни форми

А/ изявително наклонение 1/ бих написал

Б/ условно наклонение 2/ слушай

В/ повелително наклонение 3/ се приготвил

Г/ преизказна глаголна форма 4/ научих

Наклонение	Глаголни форми
А/ изявително наклонение	
Б/условно наклонение	
В/повелително наклонение	
Г/ преизказна глаголна форма	

20.Преобразувайте пряката реч в изреченията в непряка, като спазите правилата за пунктуационно оформяне и спазване на основното глаголно време.

После каза със слаб и пресекнал глас:

-Вземи това от мене! Помни Странджата!

21.Открийте и запишете подчиненото определително изречение в състава на сложното изречение.

Лирическият говорител утвърждава идеята, че свободата е най-висшето благо, затова в нейно име си заслужава човек да отдаде живота си.

22. Препишете текста, като поправите допуснатите 12 на брой правописни и пунктуационни грешки, както и грешките при членуване.

Началото на организираният туризам в България е поставено по инициативата на страсния природо любител Алеко Константинов който призовава софиянци да се искачат на черни връх в Витоша. БТС е правоприемника продължаващ дейността на основателите на туристическото движение.

23.Попълнете таблицата, като във втората колона попълните жанра на произведенията.

Литературна творба	Жанр
„Българският език“	
„Заточеници“	
„До Чикаго и назад“	
„ Една българка“	

24.Попълнете таблицата, като във втората колона запишете вида на подчертаните изразни средства.

Цитат	Изразно средство
„...героите наши, <u>като скали</u> твърди...”	
„.пътят е <u>страшен</u> , но <u>славен</u> ...”	
„ Език прекрасен, <u>кой те не руга</u> ...”	
„... <u>жив и здрав</u> стигна до село, <u>жив и здрав</u> с байряк във ръка“	

25.Запишете с няколко изречения какво внушават думите от творбата „Опълченците на Шипка“ : „.....на безсмъртен подвиг паметник огромен